



بررسی صدور مجوزهای مشاوره ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب (مطالعه تطبیقی)



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۱۹۴۰۹
کد موضوعی: ۲۷۰



مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۹/۵

عنوان گزارش:

بررسی صدور مجوزهای مشاوره ازدواج و خانواده
در کشورهای منتخب (مطالعه تطبیقی)

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه زنان و خانواده)

تهیه و تدوین:
اکرم باجلان

همکار:
بنت‌الهدی یزدان‌بخش

ناظران علمی:
موسی بیات، ریحانه رحمانی پور

گرافیک و صفحه‌آرایی:
سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:
زهره عطاردی

واژه‌های کلیدی:
۱. مشاوره ازدواج
۲. مشاوره خانواده
۳. مجوزدهی



فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه	۸
۲. تعاریف مرتبط با مشاوره و روان‌شناسی در حوزه ازدواج و خانواده	۹
۳. بررسی نظام مجوزدهی مشاوره ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب	۱۰
۴. مقایسه و تحلیل صدور مجوزهای مرتبط با فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده در کشورهای منتخب ..	۱۴
۵. نگاهی به نظام مجوزدهی مشاوره ازدواج و خانواده در ایران	۱۶
۶. جمع‌بندی و پیشنهادها.....	۱۸
منابع و مأخذ.....	۱۹

فهرست جداول

جدول ۱. مقایسه تطبیقی صدور مجوز در کشورهای منتخب.....	۱۵
جدول ۲. مقایسه تطبیقی شرایط لازم برای صدور مجوزها در بین مراجع اصلی مشاوره ازدواج و خانواده ...	۱۶

بررسی صدور مجوزهای مشاوره ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب (مطالعه تطبیقی)

چکیده



همچنین وجود سازمان مستقل صنفی/اجرایی در حوزه خانواده مجوزدهنده و نظارت‌کننده بر فعالیت مشاوران و روان‌شناسان ازدواج و خانواده از جمله مهم‌ترین معیارهای مشترک به دست آمده از تطبیق دستورالعمل‌ها در کشورهای منتخب بود. لذا پیشنهاد می‌شود با واسطه‌سازی تدوین برنامه‌های جامع به ستاد ملی زن و خانواده (به‌عنوان بالاترین مقام اجرایی حوزه خانواده) با همکاری مراجع مجوزدهنده (قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی و سازمان روان‌شناسی و مشاوره) نسبت به یکپارچه‌سازی نظام صلاحیت‌سنجی و رتبه‌بندی مشاوران و روان‌شناسان ازدواج و خانواده، بتوان گام مؤثری در جهت پیشبرد ساماندهی مجوزهای مشاوره ازدواج و خانواده برداشت.

استفاده از خدمات مشاوره‌ای در تشکیل و تحکیم نهاد خانواده یکی از ظرفیت‌هایی است که در دهه‌های اخیر مورد توجه سیاستگذاران در کشور قرار گرفته است، لذا توسعه کمی و کیفی دفاتر و مراکز مشاوره ازدواج و خانواده در کنار ساماندهی این مشاوره‌ها همواره مورد تأکید در سیاست‌ها نیز بوده است. اما بررسی‌ها نشان می‌دهد هنوز نظام مجوزدهی مطلوبی در کشور برای فعالیت مشاوران ازدواج و خانواده وجود ندارد. بنابراین در این گزارش تلاش شده تا با مرور فرایند مجوزدهی به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان ازدواج و خانواده براساس پراکنندگی قاره‌ای در ۶ کشور، رهنمودهایی برای اصلاح و بهبود نظام مجوزدهی در ایران استخراج شود. براساس دستورالعمل‌ها در نظام مجوزدهی کشورهای منتخب نوع مدارک دانشگاهی، برنامه تجربه کاری، نحوه آزمون تئوری و عملی و



■ شرح/بیان مسئله

خدمات مشاوره، به ویژه مشاوره ازدواج و خانواده از نقشی انکارناپذیر در سلامت روحی و روانی جامعه برخوردار است و به علت پیچیدگی های خاص آن همچون کسب اعتماد مراجعان و لزوم تطابق فعالیت های مشاوره با مبانی دینی و سنت ها و فرهنگ ملی، نمی توان از بررسی صلاحیت های مشاوران و تنظیم مقررات جهت حفظ اطمینان از سلامت فعالیت مشاوران غفلت کرد، بنابراین لزوم نظارت پیشینی و پسینی بر فعالیت های کاربردی مشاوره ازدواج و خانواده را ایجاب می کند. اما بررسی ها نشان می دهد مجوزدهی به ارائه خدمات مشاوره ای ازدواج و خانواده با چالش هایی همچون تداخل وظایف دستگاه ها در صدور مجوز اشتغال، نبود دستورالعمل واحد در صدور مجوز، ضعف در نظارت عملکردی و ... در حوزه اجرا مواجه است. لذا در این گزارش تلاش شده با مروری بر فرایند مجوزدهی به مشاوران ازدواج و خانواده در ۶ کشور ایالات متحده آمریکا، ژاپن، ترکیه، امارات متحده عربی، ایتالیا و انگلستان از قاره آسیا، آمریکا و اروپا، براساس پراکندگی قاره ای کشورها رهنمودهایی برای اصلاح و بهبود نظام مجوزدهی به فعالیت مشاوران و روان شناسان ازدواج و خانواده در ایران به دست آید.

■ نقطه نظرات/یافته های کلیدی

■ نتایج حاصل از بررسی فرایند مجوزدهی به فعالیت مشاوران و روان شناسان ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب نشان می دهد این مشاغل جزئی از مشاغل در سطح ریسک بالا برشمرده شده، زیرا با سلامت روان افراد جامعه در ارتباط است، لذا در طبقه بندی مشاغل در کشورهای منتخب هم سطح و در کنار مشاغل مرتبط با حوزه سلامت قرار دارد.

■ به طور کلی فرایند مجوزدهی به فعالیت مشاوران ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب معمولاً بر چند حوزه کلیدی همانند مدارک دانشگاهی، برنامه تجربه کاری و نحوه آزمون تئوری و عملی تمرکز دارد.

■ در همه کشورهای مورد مطالعه دستورالعمل شفاف و مشخصی در راستای فرایند مجوزدهی به فعالیت مشاوران ازدواج و خانواده وجود دارد.

■ در کشورهای منتخب به غیر از دو کشور ترکیه و امارات متحده عربی صدور مجوزهای مرتبط با مشاوره ازدواج و خانواده به انجمن/سازمان های تخصصی صنفی سپرده شده است. هر چند در این دو کشور نیز مرجع صدور مجوز بالاترین دستگاه اجرایی دولتی در حوزه خانواده است.

■ پیشنهاد راهکار تقنین، نظارتی یا سیاستی

با توجه به اهمیت و ارزش تشکیل و تحکیم نهاد خانواده در ایران، نظارت پیشینی در ارائه مجوز به متقاضیان مشاوره ازدواج و خانواده در ایران باید با دقت بیشتری انجام شود، لذا برای پیشبرد برنامه اصلاح فرایند مجوزدهی به مشاوران در ایران پیشنهاد می شود که با توجه به رأی (شماره ۶۰۳۵۷۴) دیوان عدالت اداری (براساس شکایت سازمان نظام روان شناسی و مشاوره از هیئت مقررات زدایی) که فعالیت های مرتبط با خدمات حوزه روان شناسی و مشاوره را ناظر بر حوزه سلامت دانسته و الزام سازمان نظام روان شناسی و مشاوره به بارگذاری و تکمیل اطلاعات مربوط در درگاه ملی مجوزها را ابطال کرده است. لذا این حکم باید به صورت موقت در ارتباط با سایر مراجع مجوزدهنده (قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان و سازمان بهزیستی) نیز تسری یابد.

همچنین با هدف ترویج الگوی صحیح همسرگزینی، ترغیب به ازدواج به هنگام و پایدار و همچنین کاهش طلاق، معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری (به عنوان بالاترین مقام اجرایی حوزه خانواده) با همکاری دستگاه های مجوزدهنده (براساس قوانین مصوب مجلس) نسبت به تدوین «برنامه ساماندهی و گسترش مشاوره ازدواج و خانواده» به منظور ساماندهی و اعتباربخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ اسلامی-ایرانی، ایجاد نظام صلاحیت سنجی و رتبه بندی مشاوران، ترویج مشاوره قبل، حین و پس از ازدواج و ... اقدام کند.

۱. مقدمه

داشتن مجوز برای ارائه خدمات، بخش کلیدی شروع یک حرفه یا یک فعالیت تخصصی در کشورها برشمرده می‌شود، زیرا بنا به تعریف، «حرفه^۱ یا کار تخصصی، شغلی است که در آن اعضای یک گروه متشکل، با مقرر کردن و اعمال استانداردهای انتخاب، تربیت و صدور جواز^۲ یا پروانه^۳ حداقل شایستگی ورود افراد به آن شغل را تضمین می‌کنند» [۱]. لذا برای شروع یک حرفه و انجام فعالیت و ارائه خدمات، افراد باید شرایطی را که در قوانین و مقررات تعیین شده دارا باشند. پس تصویب قوانین و مقررات به سیاستگذاران این فرصت را می‌دهد که با اعمال استانداردها و نظارت پیشینی، شرایط و قواعدی را برای شروع و ادامه حرفه‌های مختلف ایجاد کنند که از دید برخی افراد مانع کسب و کار محسوب می‌شوند. هر چند که مانع شدن تعدد قوانین در ارتباط با شروع و ادامه برخی کسب و کارها صدق می‌کند، اما بیان این نکته لازم است که ارائه مجوز به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان تنها از سنخ کسب و کار نبوده و لذا معیارهای طبقه‌بندی و نحوه نظارت پیشینی و پسینی بر کسب مجوز باید مشخص و شفاف باشد، زیرا خدمات مشاوره، به خصوص مشاوره ازدواج و خانواده از نقشی انکارناپذیر در سلامت روحی و روانی جامعه برخوردار است و به علت پیچیدگی‌های خاص آن همچون کسب اعتماد مراجعان و لزوم تطابق فعالیت‌های مشاوره با مبانی دینی و سنت‌ها و فرهنگ ملی، نمی‌توان از بررسی صلاحیت‌های مشاوران و تنظیم مقررات جهت حفظ اطمینان از سلامت فعالیت مشاوران غفلت کرد، بنابراین لزوم دقت نظر در نظارت پیشینی و پسینی بر فعالیت‌های کاربردی مشاوره ازدواج و خانواده را ایجاب می‌کند. لذا لازم است فرایند صدور مجوز مورد بررسی دقیق و عالمانه قرار گیرد تا از بروز آسیب‌های فردی و اجتماعی، جلوگیری به عمل آید.

در ایران فعالیت مشاوران و روان‌شناسان به‌ویژه مرتبط با حوزه ازدواج و خانواده، زیرمجموعه‌ای از خدمات اجتماعی و بهزیستی (در دسته‌بندی درگاه ملی مجوزها) در نظر گرفته می‌شود و از سوی دیگر به‌عنوان ظرفیتی در سیاستگذاری خانواده در جهت تشکیل و تحکیم آن به‌شمار می‌آید. لذا قوانین مجلس صراحتاً امکان مجوزدهی به افرادی که قصد ارائه خدمات مشاوره در چارچوب دفاتر یا مراکز دارند به نهادهایی همچون قوه قضائیه (مراکز مشاوره خانوادگی برای زوجین در آستانه جدایی)، سازمان بهزیستی (مراکز خدمات مشاوره اجتماعی و روان‌شناختی)، وزارت ورزش و جوانان (مراکز تخصصی ازدواج و خانواده) و سازمان نظام روان‌شناسی (تأیید صلاحیت تخصصی افراد متقاضی مشاوره و روان‌شناسی) سپرده است.

اما بررسی‌ها نشان می‌دهد مجوزدهی به خدمات مشاوره‌ای در حوزه ازدواج و خانواده با چالش‌هایی همچون تداخل وظایف دستگاه‌ها در صدور پروانه و مجوز اشتغال، نبود دستورالعمل واحد در صدور پروانه برای اشتغال، تعدد تعرفه‌ها و فقدان نظام یکسان‌سازی برای تعرفه‌ها، نبود تعریف دقیق و مشخص از اصطلاحات، پراکندگی اعتبارات در حوزه خدمات روان‌شناسی و مشاوره، ضعف در نظارت عملکردی و ... در حوزه اجرا مواجه است [۲]. از سوی دیگر براساس ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و اصلاحات بعدی، «هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار»، (به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی) موظف است شرایط، مراحل و هزینه‌های صدور مجوزهای کسب و کار را شفاف و سهل کند تا هر شهروند بتواند در این درگاه به راحتی از شرایط و مراحل دریافت مجوز کسب و کار مورد نظرش مطلع شده و در صورت درخواست، از درگاه تخصصی، مجوز مورد نظرش را به سهولت و در کوتاه‌ترین زمان ممکن، دریافت کند.^۴ برای دستیابی به این هدف «درگاه ملی مجوزها» از ابتدای سال ۱۴۰۱ طراحی و راه‌اندازی شد و مرجع رسمی مجوزهای کسب و کار کشور محسوب گردید. اما بررسی شرایط لازم برای صدور مجوز مشاوره ازدواج و خانواده از نهادهای مسئول در درگاه ملی مجوزها (شهریور ۱۴۰۲) و همچنین براساس گزارش منتشر شده در خرداد ۱۴۰۱ در مرکز پژوهش‌های مجلس [۳] نشان می‌دهد که تعدد و تداخل دستگاه‌ها در مجوزدهی و عدم شفافیت و نبود دستورالعمل واحد در صدور برای فعالیت مشاوران و روان‌شناسان ازدواج و خانواده به قوت خود باقی است. لذا در این گزارش تلاش می‌شود تا با مرور تجربه چند کشور در فرایند مجوزدهی به فعالیت مشاوران ازدواج و خانواده، رهنمودهایی برای اصلاح و بهبود نظام مجوزدهی به فعالیت مشاوران و روان‌شناسان ازدواج و خانواده در ایران به‌دست آید و بتوان از تجربیات این کشورها با توجه به پراکندگی قاره‌ای در فرایند صدور مجوز مشاوره خانواده و ازدواج در ایران بهره برد.

برای دستیابی به این هدف تلاش می‌شود در مورد کشورهای منتخب، سؤال‌های زیر پاسخ داده شود:

۱. سازمان‌ها/نهادهای متولی مجوزدهی و نظم‌بخشی به فعالیت مشاوران/روان‌شناسان ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب کدامند؟

۲. شرایط و مراحل اعطای مجوز فعالیت مشاوران/روان‌شناسان ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب به چه نحو است؟

1. Profession
2. License
3. Certificate

۴. در راستای اجرای‌سازی قانون، دبیرخانه «هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار» در مرکز مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی مستقر گردید و وظیفه ایجاد، راهبری و مدیریت «درگاه ملی مجوزهای کسب و کار» کشور را عهده‌دار شد.



۲. تعاریف مرتبط با مشاوره و روان‌شناسی در حوزه ازدواج و خانواده

– مشاوره زوجین^۳

مشاوره‌ای که در آن راهنمایی و مشاوره بر روی مسائلی تمرکز دارد که زوجین در روابط میان خود با آن مواجه هستند [۶].

■ مشاوره ازدواج^۴

مشاوره زوجین که مشاوره زناشویی نیز نامیده می‌شود [۷].

■ زوج‌درمانی^۵

زوج‌درمانی به مشکلاتی در درون و بین زوجین مربوط می‌شود که بر رابطه میان آنها تأثیر می‌گذارد. جلسات انفرادی زوج‌درمانی ممکن است به‌طور جداگانه برای هر یک از طرفین، به‌ویژه در آغاز درمان ارائه شود. با این حال، بیشتر دوره درمانی برای هر دو طرف همراه با هم ارائه می‌شود [۸].

راجرز و پاترسون و بسیاری از مشاوران و روان‌درمانان معتقدند که اختلافی بین مشاوره و روان‌درمانی وجود ندارد و می‌توان این دو اصطلاح را به‌جای یکدیگر به‌کار برد، [۹]. زیرا این «مفاهیم نزدیک به هم هستند و اغلب به‌جای یکدیگر استفاده می‌شوند، اما مشاوره خانواده گاهی اوقات به‌عنوان یک اصطلاح گسترده‌تر استفاده می‌شود که رویکردها و تکنیک‌های درمانی مختلفی را دربرمی‌گیرد که توسط روان‌شناسان، مددکاران اجتماعی و سایر متخصصان برای تقویت ارتباطات، حل تعارض و حمایت از خانواده‌ها اتخاذ می‌شود» [۱۰]. لذا مشاوره خانواده می‌تواند دربردارنده خانواده‌درمانی و زوج‌درمانی شود. به هر حال، مشاوره و روان‌درمانی به هر شکلی که باشند صرف‌نظر از اصولی که دنبال می‌کنند، هر دو مبتنی بر ایجاد رابطه میان مراجعه‌کننده یا مراجعه‌کنندگان و درمانگر می‌باشند و هدف از این رابطه، یاری دادن به مراجعه‌کننده در جهت رشد بیشتر شخصیت و تأمین بهداشت روانی و بهزیستی افراد است [۹].

یاریگری مشاوران و روان‌شناسان برای کمک به حل مشکلات و مسائل زوجین و خانواده‌ها انواع مختلفی دارد، پیش از بررسی نظام مجوزدهی کشورها، تلاش شده با هدف درک تمایز میان آنها، تعاریف مرتبط با مشاوره و روان‌شناسی در حوزه ازدواج و خانواده که در کشورهای مختلف از مجوزدهی به آنها نام برده شده، در این بخش مرور شود.

■ مشاوره خانواده^۱

راهنمایی و مشاوره دادن به والدین یا سایر اعضای خانواده (مانند فرزندان) توسط روان‌شناسان، مددکاران اجتماعی، مشاوران یا سایر متخصصان مشاوره خانواده تعریف می‌شود، زیرا این متخصصین با دارا بودن مهارت‌ها و صلاحیت‌های علمی و حرفه‌ای می‌کوشند تا خانواده‌ها را با دادن اطلاعات، حمایت عاطفی و راهنمایی عملی در مورد مشکلاتی که خانواده با آن مواجه می‌شوند، مانند تربیت فرزند معلول، تنظیم خانواده یا سوء‌مصرف مواد یاری رسانند [۴].

■ خانواده‌درمانی^۲

شکلی از روان‌درمانی است که بر بهبود روابط بین خانوادگی و الگوهای رفتاری واحد خانواده به‌عنوان یک کل و همچنین بر تک‌تک اعضای خانواده و یا افرادی (مانند پدر بزرگ یا مادر بزرگ) که در درون (برخی) خانواده‌ها وجود دارند، تمرکز دارد. خانواده‌درمانی شامل تعداد زیادی اشکال درمانی با اصول مفهومی، فرایندها و ساختارها و کانون‌های بالینی متنوع است. زوج‌درمانی، روان‌درمانی گروهی خانواده و نظریه سیستم‌های خانواده در ذیل خانواده‌درمانی قرار دارند [۵].

1. Family Counseling
2. Family Therapy
3. Couples Counseling
4. Marriage Counseling
5. Couples Therapy

۳. بررسی نظام مجوزدهی مشاوره ازدواج و خانواده در کشورهای منتخب

اعتباربخشی آموزش ازدواج و خانواده‌درمانی) یا دپارتمان آموزش نیویورک دروس معادل تأیید شده باشد؛
۲. قبولی در آزمون تأیید شده توسط هیئت مدیره (انجمن آمریکایی ازدواج و خانواده‌درمانی)؛

۳. ارائه مدارکی مرتبط بر داشتن تجربه کاری به‌عنوان درمانگر ازدواج و خانواده که در بردارنده حداقل ۱۵۰۰ ساعت ارتباط با مراجعه‌کننده تحت نظارت یک درمانگر ازدواج و خانواده مورد تأیید انجمن آمریکایی ازدواج و خانواده‌درمانی باشد، این نظارت فردی یا گروهی شامل یک ساعت در هفته یا چهار ساعت در ماه است. این تجربه باید در حالی تکمیل شود که درمانگر دارای یک مجوز محدود است. به این صورت که برای متقاضی که تمامی شرایط ذکر شده در بالا را به‌جز تجربه بالینی تحت نظارت را تکمیل نکرده است، مجوز محدود برای دو سال صادر می‌شود تا درمانگر تحت نظارت تجربه بالینی خود را تکمیل کند [۱۷].

۲-۳. ژاپن

در ژاپن از سال ۱۹۹۹ مؤسسه و انجمن عمومی تأیید صلاحیت روان‌شناس خانواده/مشاور خانواده^۴ ایجاد شد. از نظر مؤسسان این انجمن، «در پس زمینه نگرانی‌ها و مشکلات روانی، تقریباً همیشه تأثیر خانواده وجود دارد. لذا به‌منظور حمایت روانی خانواده، کسب دانش و فنون لازم مطلوب است. بنابراین این انجمن سه مجوز فعالیت در سه سطح متفاوت با عناوین روان‌شناس خانواده، دستیار روان‌شناس خانواده و مشاور خانواده توسط انجمن صادر می‌کند» [۱۸] و روان‌شناس خانواده در سطح بالاتری قرار دارد، لذا برای دریافت هر یک از مجوزهای یاد شده صلاحیت‌سنجی جداگانه‌ای از سوی انجمن انجام می‌گیرد. در ادامه تلاش شده تا مراحل ارزیابی برای صدور مجوز برای هر یک از آنها ذکر شود.

روش‌های ارزیابی صلاحیت برای اعطای مجوز

۱. روان‌شناس خانواده

برای دریافت مجوز روان‌شناسی خانواده قبولی در آزمون صلاحیت و مصاحبه نیاز است، البته برای شرکت در آزمون دارا بودن یکی از شرایط زیر الزامی است که عبارت است از:
- دارا بودن مدرک فوق لیسانس روان‌شناسی بالینی خانواده در

در این بخش تجربه کشورهایی که برخی از آنها پیشگامان مشاوره ازدواج و خانواده بر شمرده می‌شوند، مرور می‌شود. بی‌شک در فرایند مجوزدهی توسط سازمان‌ها/انجمن‌های علمی مشابه در سطح جهان و براساس پراکندگی قاره‌ای و جغرافیایی، درس‌هایی نهفته است.

۱-۳. ایالات متحده آمریکا

در ایالات متحده آمریکا «انجمن آمریکایی ازدواج و خانواده‌درمانی» (AAMFT)^۱ گواهی‌نامه MFT^۲ را به درمانگران ازدواج و خانواده برای فعالیت ارائه می‌دهد [۱۱]. انجمن دارای اهدافی همچون ۱. تحقیق و آموزش در زمینه مشاوره، ۲. تدوین و اجرای استانداردهایی به‌عنوان مبنای اعتباربخشی به مشاوران، ۳. اجرای استانداردهایی برای نظارت بالینی، اخلاق حرفه‌ای و تجربیات بالینی ازدواج و خانواده‌درمانی است [۱۲].

انجمن در ۵۰ ایالت با صدور مجوز برای درمانگران ازدواج و خانواده از این حرفه حمایت کرده و وظایفی نیز در مقابل خدمات‌گیرندگان برعهده دارد. از جمله برای انجام بهتر این وظایف، انجمن از درمانگران می‌خواهد که از دستورالعمل اخلاقی AAMFT پیروی کنند و به این طریق انجمن قصد دارد تا از رفتار اخلاقی با مشتریان اطمینان حاصل کند [۱۳]. همچنین در انجمن کمیته‌ای وجود دارد که وظیفه بررسی شکایات علیه اعضای AAMFT را برعهده دارد [۱۴]. البته در این کشور ازدواج و خانواده‌درمانی به‌عنوان یک حرفه اصلی سلامت روان در کنار روان‌پزشکی، روان‌شناسی، مددکاری اجتماعی و پرستاری روان‌پزشکی قرار دارد [۱۵].

روش‌های ارزیابی صلاحیت برای اعطای مجوز

شرایط و مراحل صدور «مجوز درمانگران ازدواج و خانواده»^۳ در ایالت‌های آمریکا گاهی با یکدیگر متفاوت است [۱۶]. در ادامه شرایط صدور مجوز در ایالت نیویورک (به‌عنوان یکی از پرجمعیت‌ترین ایالت‌ها) بررسی می‌شود. در این ایالت برای فعالیت درمانگران ازدواج و خانواده، مجوزی با عنوان MFT صادر می‌شود. برای دستیابی به این مجوز پیش‌نیازهای زیر الزامی است:

۱. دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری در ازدواج یا خانواده‌درمانی و یا یک مدرک مرتبط با دروس معادل با درمانگری ازدواج و خانواده که باید توسط COAMFTE (کمیسیون

1. American Association for Marriage and Family Therapy

2. Marriage and Family Therapist

3. Marriage and Family Therapist License

4 「家族心理士・家族相談士資格認定機構」が

روان شناسی خانواده هستند (تجربه بالینی به یک سال یا بیشتر تجربه عملی مرتبط با مشاوره خانواده، مانند مشاوره تحصیلی، مشاوره تلفنی، روان شناسی بالینی یا مشاوره شغلی اشاره دارد) [۲۱]. البته مشاور خانواده در ژاپن پس از احراز شرایط بالاتر می تواند مدرک پیشرفته تری تحت عنوان روان شناس خانواده اخذ کند که شرایط درخواست این صلاحیت بسیار سخت است. به صورتی که تا آوریل ۲۰۱۹ تعداد بسیار کمی ۱۴۶ نفر دارای مدرک روان شناسی خانواده هستند [۲۲].

این در حالی است که روان شناسان و مشاوران خانواده در ژاپن موظفند که به منشور اخلاقی انجمن پایبند باشند و به منظور حمایت از حقوق مراجعه کنندگان در این انجمن کمیته ای برای رسیدگی به شکایات اخلاقی و رفتاری مشاوران و روان شناسان وجود دارد؛ همچنین روان شناسان و مشاوران خانواده موظف هستند از سالی که مجوز خود را کسب کرده اند هر پنج سال یکبار گواهی نامه صلاحیت خود را تمدید کنند و تمدید آن منوط به کسب حداقل ۱۲ امتیاز است. کسب این امتیاز از طریق شرکت در کارگاه های آموزشی و کنفرانس ها و همچنین چاپ مقاله در مجلات علمی فراهم شده است؛ البته دستیابی به امتیاز با توجه به سطوح شرکت به عنوان مدرس و یا شنونده و ... متفاوت است [۲۳].

۳-۳. ترکیه

با استناد به «قانون افتتاح مراکز مشاوره خانواده توسط اشخاص حقیقی، حقوقی خصوصی و مؤسسات و سازمان های دولتی» وزارت خانواده و سیاست های اجتماعی مسئولیت مجوزدهی و نظارت بر مشاوره خانواده در کشور ترکیه را عهده دار است [۲۴]. براساس این قانون، این مراکز می توانند علاوه بر اعضای اصلی مرکز (مدیر مرکز، مشاور خانواده، کارمند حرفه ای)، برای ارائه خدمات مشاوره ای در مورد مسائل بهداشتی، حقوقی و موارد مشابه، کارکنانی را به کار گیرند و یا در این زمینه خرید خدمات کنند، البته تنها افرادی می توانند به عنوان مشاور خانواده با این مراکز همکاری کنند که پیشتر مورد تأیید وزارت خانواده و سیاست های اجتماعی باشند. همچنین برای انجام وظایف تعیین شده در این قانون یک مدیر مرکز به صورت تمام وقت در مراکز مشغول به کار است؛ البته

مقاطع تحصیلات تکمیلی (دوره کارشناسی ارشد) و همچنین ۱۰۰۰ ساعت تجربه بالینی^۱ در زمینه حمایت از خانواده؛ گذراندن «دوره آموزشی روان شناس خانواده» توسط مرکز آموزش بالینی روان شناسی خانواده به اضافه دارا بودن بیش از ۱۰۰۰ ساعت تجربه بالینی در زمینه حمایت از خانواده؛ دارا بودن مدارک تحصیلی مانند روان شناس بالینی، روان شناس خبره، مشاور خبره (دارای تأییدیه انجمن مشاوره ژاپن)، مشاور ارشد صنعتی (دارای تأییدیه از انجمن مشاوران صنعتی ژاپن) به اضافه بیش از ۱۰۰۰ ساعت تجربه بالینی در حمایت از خانواده؛ کسب احراز صلاحیت «مشاور خانواده» از مؤسسه/انجمن و تأیید صلاحیت توسط کسانی که در زمینه روان شناسی بالینی مرتبط با خانواده تحقیق کرده^۲ و دارای مقالات پژوهشی بوده و همچنین دارای ۱۰۰۰ ساعت یا بیشتر تجربه بالینی حمایت خانواده [۱۹].
۲. دستیار روان شناس خانواده

برای دریافت مجوز دستیاری روان شناس خانواده، قبولی در آزمون صلاحیت و مصاحبه لازم است، البته برای شرکت در آزمون دارا بودن یکی از شرایط به اضافه سپری کردن دوره کارورزی متقاضیان در حوزه خانواده الزامی است که عبارت است از:
- کسانی که گواهی های شرکت داشتن در ۱. یک جلسه آموزشی کمیته آموزش ۲. یک کنفرانس سالیانه و ۳. یک کارگاه آموزشی که توسط انجمن روان شناسی خانواده ژاپن را برای روان شناسان خانواده و مشاوران خانواده برگزار می شود را تکمیل کرده اند.^۳
- دارا بودن دانش و مهارت های اولیه مرتبط با روان شناسی بالینی در دوره کارشناسی ارشد به اضافه اینکه ۲ واحد یا بیشتر دروس مرتبط با روان شناسی خانواده، روابط خانوادگی، نظریه خانواده و روش های مداخله را گذرانده اند [۲۰].

۳. مشاور خانواده

برای دریافت مجوز مشاور خانواده قبولی در آزمون صلاحیت و مصاحبه لازم است، البته برای شرکت در آزمون دارا بودن یکی از شرایط زیر الزامی است که عبارت است از:
- کسانی که در «دوره آموزشی مشاور خانواده» ثبت نام کرده اند و پس از سال ۲۰۲۱ گذراندن دوره آنها تأیید شده است.
- کسانی که دارای دستاوردهای پژوهشی و تجربه بالینی در زمینه

۱. تجربه بالینی در حمایت از خانواده به تجربه در ارائه حمایت های روانی بالینی براساس نظریه ها و روش های خانواده درمانی و مشاوره خانواده و همچنین تحت نظارت یک روان شناس خانواده مورد تأیید انجمن روان شناسی خانواده ژاپن اطلاق می شود (<https://kazokushinrishi.jp/certification/therapist>).

۲. «تحقیق در زمینه بالینی روان شناسی خانواده» به دستاوردهایی اطلاق می شود که مقالات پژوهشی اصلی یا مقاله های موردی را در روان شناسی بالینی خانواده منتشر کرده اند. (<https://kazokushinrishi.jp/certification/therapist>)

۳. انجمن روان شناسی خانواده ژاپن هر سال کارگاه هایی را در دو حوزه «تئوری حمایت از خانواده» و «مشکلات خانواده» برگزار می کند. از هر حوزه سه بار (۶ امتیاز) جمعاً ۶ بار (۱۲ امتیاز) به عنوان دستیار روان شناس خانواده واجد شرایط باشید. علاوه بر این، کنفرانس سالیانه به میزبانی انجمن روان شناسی خانواده ژاپن (۲ امتیاز)، کارگاه های آموزشی در طول کنفرانس سالیانه (۱ امتیاز)، روان شناسی خانواده همچنین امکان تکمیل جلسه آموزشی (امتیاز ۰.۵) وجود دارد با حمایت سازمان صدور گواهی نامه مشاوران حرفه ای و مشاور خانواده با امتیاز در هر حوزه، مجموعاً تا ۳ امتیاز.

منافع عمومی را عهده‌دار شد. همچنین در مارس ۲۰۱۸، سازمان با تلاش‌های مشترک با نهادهای مختلف دولتی و خصوصی، اداره‌ای را برای حمایت از ارزش‌ها (از جمله استحکام خانواده) و دستیابی به رشد پایدار و توسعه اجتماعی ایجاد کرد [۲۵]. برای این منظور، این اداره مسئول سیاست‌گذاری، توسعه، سازماندهی و تقویت برنامه‌های رفاه اجتماعی است و بر این اساس هماهنگی، نظارت، پیگیری و از جمله اصلاح تأییدیه‌ها و مجوز‌هایی همانند مشاوره و روان‌شناسی بر عهده این اداره است [۲۶].

متقاضیان مجوز مشاوره و روان‌شناسی که در دسته‌بندی این اداره ذیل مراقبت اجتماعی قرار می‌گیرند، می‌توانند درخواست مجوز موقت یا حرفه‌ای را بدهند. مجوز موقت، مجوزی است که توسط DCD به متخصصانی اعطا می‌شود که فقط بخشی از شرایط برای دریافت مجوز مانند الزامات صلاحیت آموزشی را دارا باشند و با دریافت این مجوز به متقاضی اجازه داده می‌شود زیر نظر یک متخصص دارای مجوز حرفه‌ای فعالیت کند [۲۷]. مجوز حرفه‌ای به متخصصانی اعطا می‌شود که شرایط تحصیلی و تجربی را برای انجام یک حرفه مراقبت اجتماعی در امارات را دارند.

روش‌های ارزیابی برای اعطای مجوز

۱. مجوز حرفه‌ای روان‌شناسی و مشاوره
دارا بودن مدرک دکتری یا کارشناسی ارشد در یکی از رشته‌های مرتبط با روان‌شناسی^۳/مشاوره^۴، داشتن ۳۰۰۰ ساعت تجربه عملی (۲ سال تمام‌وقت)، به‌روز نگاه داشتن دانش و مهارت‌ها ۲۰ ساعت در سال (۴۰ ساعت در طول چرخه مجوز). این در حالی است که اعتبار مجوز به مدت ۲۴ ماه از تاریخ صدور است و اگر فعالیت به صورت حرفه‌ای پیوسته باشد مجوز به صورت نامحدود صادر می‌شود [۲۷] و متقاضی باید هر چه سریع‌تر برای دریافت مجوز حرفه‌ای اقدام کند.

۲. مجوز موقت روان‌شناسی و مشاوره

این مجوز مخصوص اتباع امارات متحده عربی صادر می‌شود و

این افراد با هر عنوان و ظرفیتی نمی‌توانند در جای دیگری خارج از مرکز کار کنند و مدیران مراکز از میان کارکنان حرفه‌ای^۱ یا مشاوران خانواده منصوب می‌شوند.

روش‌های ارزیابی برای اعطای مجوز (مدیر مرکز و مشاور خانواده)

۱. کسانی که از دوره‌های کارشناسی حداقل چهارساله در یکی از رشته‌های مددکاری اجتماعی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مشاوره و راهنمایی روان‌شناسی، پزشکی، پرستاری و رشد کودک، وزارت آموزش و پرورش ملی فارغ‌التحصیل شده باشند و گواهی‌نامه‌ای از شورای آموزش عالی یا دانشگاه‌ها دارا باشند مبتنی بر اینکه فرد در مجموع چهارصد و پنجاه ساعت آموزش در زمینه مشاوره خانواده را سپری کرده که حداقل سیصد ساعت آن به صورت تئوری و صد و پنجاه ساعت آن به صورت عملی بوده که سی ساعت آن باید تحت نظارت سپری شده باشد.

۲. کسانی که تحصیلات کارشناسی ارشد یا دکتری خود را در رشته مشاوره خانواده گذرانده و مقطع کارشناسی را در رشته‌های مددکاری اجتماعی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مشاوره و راهنمایی روان‌شناسی، پزشکی، پرستاری و رشد کودک به پایان رسانده‌اند.

۳. افرادی که گواهی‌نامه مشاوره خانواده از مؤسسات و سازمان‌های معتبر به غیر از مؤسسات آموزش عالی ارائه می‌دهند، البته گواهی‌نامه آنان باید دارای استاندارد ملی و بین‌المللی باشند و همچنین حداقل پنج سال در مشاوره خانواده کار کرده باشند یا سابقه کار تدریس در مقاطع کارشناسی ارشد یا دکتری در زمینه مشاوره خانواده داشته باشند.

۴-۳. امارات متحده عربی

سازمان توسعه جامعه (DCD)^۲ در امارات متحده عربی مطابق با اصلاح برخی از مقررات قانون فدرال شماره ۲ سال ۲۰۰۸، صدور تأییدیه‌ها و مجوز‌های مرتبط با سازمان‌های غیردولتی و مؤسسات

۱. وظایف مشترک کارکنان حرفه‌ای به شرح زیر است:

- الف) برگزاری رویدادهای اجتماعی، فرهنگی، هنری و ورزشی، فعالیت‌های آموزشی و خدماتی برای ارتقای مرکز،
- ب) برنامه‌ریزی کارهایی که باید در مرکز انجام شود،
- ج) به‌طور منظم نگهداری، ارزیابی و ذخیره سوابق مربوط به کار حرفه‌ای به صورت محرمانه،
- د) وظایف خود را با سایر کارکنان حرفه‌ای براساس کار گروهی و نظارت انجام دهند.
- ه) تحصیلات و صلاحیت کارکنان حرفه‌ای:

۱. گذراندن دوره کارشناسی حداقل چهارساله در یکی از رشته‌های پزشکی، مشاوره و راهنمایی روان‌شناسی، مددکاری اجتماعی، رشد کودک، آموزش پیش‌دبستانی، جامعه‌شناسی، علوم خانواده و مصرف، پرستاری، روان‌شناسی.
۲. سپری کردن حداقل هشتاد ساعت آموزش نظری و چهل ساعت آموزش به تشخیص شورای آموزش عالی در یکی از دانشگاه‌ها. کسانی که در مجموع یکصد و بیست ساعت برنامه آموزشی عملی را با موفقیت پشت سر گذاشته‌اند و یا دارای گواهی‌نامه هستند می‌توانند به کارکنان حرفه‌ای تبدیل شوند.
۳. کسانی که پس از گذراندن دوره کارشناسی روان‌شناسی، پزشکی، مشاوره و راهنمایی روان‌شناسی، مددکاری اجتماعی، رشد کودک، آموزش پیش‌دبستانی، جامعه‌شناسی، خانواده و علوم مصرف، مدرک کارشناسی ارشد یا دکترارا در یکی از این رشته‌ها به پایان رسانده‌اند.

2. Department of Community Development

۳. تحصیلی، ازدواج و خانواده، مدرسه و ...

۴. مدرسه و تحصیلی، خانواده و ازدواج، سالمندان، اعتیاد و سوء مصرف مواد و ...

متقاضیان پس از دوره کارآموزی می‌توانند برای ثبت نام در انجمن اقدام کنند. البته به‌عنوان یک عضو مؤثر و ثبت نام در فهرست رسمی مشاوران خانواده، پس از طی مراحل فوق لازم است در آزمون شایستگی انجام مشاوره خانواده شرکت کنند که در آن شایستگی متقاضی برای انجام مشاوره خانواده ارزیابی می‌شود. این امتحان با هدف تشخیص داشتن شرایط لازم برای پذیرش عضویت کامل، آگاهی عمیق از اسناد نظارتی انجمن و آیین‌نامه رفتار حرفه‌ای مشاور خانواده، آمادگی شخصی متقاضی، تسلط بر روش‌شناسی مشاوره است [۳۱].

لازم به ذکر است مجوز فعالیت از زمان صدور به مدت سه سال اعتبار دارد. لذا هر ساله باید مشاور خانواده اعتباراتی را کسب کند، دارا بودن اعتبارات آموزش حرفه‌ای (CFP) که از طریق شرکت در کنوانسیون‌ها، کنفرانس‌ها و یا سمینارهای مربوط به موضوعات مربوط به مشاوره خانواده، زوجین، والدین به دست می‌آید. البته اعتبارات کسب شده با توجه به عملکرد (به‌عنوان رهبر گروه مشاوره در مدارس، تدریس در مدارس، تألیف کتاب‌های مربوط به رشته‌های مشاوره، تولید ابزار و روش‌های مشاوره، انتشار مقاله در زمینه مشاوره خانواده) متفاوت است. این در حالی است که برای دستیابی به اعتبارات آموزش حرفه‌ای (CFP) باید مشاور دارای گواهی‌های تأیید شده باشد و هر عضو حداقل ۶۰ (شصت) CFP در هر سال می‌تواند کسب کند [۳۲].

۳-۶. انگلستان

شورای روان‌درمانگران انگلستان UKCP^۲ یک نهاد حرفه‌ای است و تنها درمانگرانی که استانداردهای دقیق و الزامات آموزشی آن را برآورده کنند، می‌توانند مجوز فعالیت از این شورا را دریافت کنند و مجوز این شورا در سازمان استانداردهای حرفه‌ای انگلستان نیز دارای اعتبار است [۳۳]. اما این شورا، ارزیابی و سنجش صلاحیت افرادی را که به‌عنوان خانواده‌درمانگر در خواست مجوز دارند از جهت استانداردهای آموزشی و حرفه‌ای به «انجمن خانواده‌درمانی و تمرین سیستمی»^۳ (AFT) سپرده است [۳۴].

متقاضی با دارا بودن مدرک لیسانس در یکی از رشته‌های مرتبط با روان‌شناسی/مشاوره می‌تواند درخواست مجوز را بدهد. اعتبار این مجوز ۲۴ ماه از تاریخ صدور است و تنها یک بار توسط اداره توسعه اجتماعی تمدید می‌شود و همچنین به‌روز نگاه داشتن دانش و مهارت‌ها ۲۰ ساعت در سال (۴۰ ساعت در طول چرخه مجوز) از سوی سازمان توسعه جامعه دارای اهمیت است [۲۷].

۵-۳. ایتالیا

انجمن ملی مشاوران زناشویی و خانواده (AICCEF)^۱ در ایتالیا یک انجمن حرفه‌ای است که به اعضای خود مجوز ارائه خدمات توسط مشاوران را ارائه می‌کند [۲۸] و از حرفه مشاوره محافظت کرده و دخالت مشاوران خانواده در حل مشکلات خانواده را ترویج می‌دهد. این انجمن نقش مشاوران زوجین و خانواده را در این کشور ارتقا بخشیده و تلاش دارد اطلاعات و آموزش‌های مشاوران همواره به‌روز باشد [۲۹]. لذا به‌روزرسانی مداوم آموزش حرفه‌ای مشاوران و نظارت بر رفتار حرفه‌ای آنها از اولویت‌های این انجمن است.

روش‌های ارزیابی برای اعطای مجوز

مشاور خانواده در ایتالیا باید یک دوره آموزشی اختصاصی سه‌ساله با امتحانات نهایی و تدوین پایان‌نامه را سپری کرده باشد. این در حالی است که دانشگاه‌هایی دوره‌های آموزشی سه‌ساله را ارائه می‌دهند و مشاوران خانواده از آنها فارغ‌التحصیل می‌شوند باید توسط AICCEF به رسمیت شناخته شوند [۳۰]. پس از اخذ مدرک حرفه‌ای، دوره کارآموزی حرفه‌ای ۱۲ ماهه در ۱۰۰ ساعت آغاز می‌شود. کارآموزی به‌عنوان انجام خدمات مشاوره‌ای پس از فارغ‌التحصیلی برای ارائه خدمات به افراد، زوجها و خانواده‌ها با رعایت مفاد مقررات A.I.C.C.E.F الزامی است. خدمات مشاوره می‌تواند در دفتر خصوصی یک عضو مؤثر در انجمن یا در دفتر مشاوره یا ساختار مشابه انجام شود اما باید تحت نظارت باشد. همچنین برای اینکه دوره کارآموزی معتبر باشد، موارد و فعالیت مشاوره انجام شده باید مستند باشد، حداقل ۱۰۰ ساعت و ۲ مورد مشاوره خانواده با استقلال کامل درمان شود [۳۱].

1. Associazione Italiana Consulenti Coniugali e familiari

2. UK Council for Psychotherapists

۳. AFT، انجمن خانواده درمانی و تمرین سیستمی، یک مؤسسه خیریه ثبت شده است که با ترویج خانواده درمانی مؤثر و خدمات سیستمی و استانداردهای بالای آموزش‌ها و تمرین‌های حرفه‌ای، به نفع عموم مردم است. همچنین این انجمن از آموزش‌های روان‌درمانی سیستمیک و خانواده‌پشتیبانی می‌کند و استانداردها را تمرین می‌کند، تحقیقات را ترویج می‌کند، کنفرانس‌ها و کارگاه‌های آموزشی را میزبانی می‌کند و اطلاعات و منابع زیادی را برای دانش‌آموزان، متخصصان و اعضای عمومی فراهم می‌کند (<https://www.aft.org.uk/page/ContactUs>).

4. Association for Family Therapy and Systemic Practice

روش‌های ارزیابی برای اعطای مجوز

در انگلستان دریافت مجوز برای آموزش خانواده و روان‌درمانی آن یک مسیر چهارساله به صورت نیمه‌وقت در سطح کارشناسی ارشد است. البته طی کردن این مسیر آموزشی مستلزم این است که متقاضیان دارای صلاحیت حرفه‌ای قبلی (PPQ)^۱ و مدرک فوق لیسانس در رشته‌هایی همانند روان‌شناس بالینی، مددکار اجتماعی، مشاوره و... باشند [۳۵]. این دوره نیمه‌وقت چهارساله توسط شورای روان‌درمانی انگلستان، UKCP طراحی شده و توسط AFT نظارت می‌شود البته اجرای این آموزش‌ها در دانشگاه‌های معتبر در سراسر بریتانیا ارائه می‌شود که باید توسط کمیته اعتباربخشی و توسعه دوره AFT تأیید شود [۳۶]. این دوره‌های آموزشی خانواده‌درمانی در سطوح پایه، متوسط، و واجد شرایط شدن برای درمانگری خانواده و سطح نظارت ارائه می‌شود.

در سطح پایه (سال اول)، آموزش‌هایی ارائه می‌شود که پیش‌نیاز سطح متوسط است و آموزش‌های این سطح نیز برای دستیابی به صلاحیت حرفه‌ای و واجد شرایط بودن برای ثبت نام در شورای

روان‌درمانی انگلستان (UKCP) ضروری است [۳۷]. این در حالی است که در صورت موفقیت‌آمیز گذراندن سطح پایه در سطح متوسط کارآموزان ممکن است به عنوان «کارآموزان در سطح متوسط» نامیده شوند، البته صلاحیت ارائه روان‌درمانی خانواده را ندارند (هرچند گاهی اوقات به عنوان درمانگر خانواده شناخته می‌شوند) [۳۸]. اما در سال سوم و چهارم بعد از اتمام کارورزی، پس از موفقیت و تأیید AFT روان‌درمانگران خانواده واجد شرایط ثبت نام در UKCP می‌شوند و می‌توانند مجوز فعالیت را دریافت کنند [۳۹].

سطح دیگری در آموزش، سطح نظارت است که هدف از این دوره آموزشی، تجهیز روان‌درمانگران خانواده به مهارت‌ها و شایستگی‌های لازم برای ارائه نظارت بر عملکرد سایر درمانگران خانواده و همچنین افزایش سطوح آموزش و تجربه است. به بیان دیگر این دوره به دنبال استفاده از طیف وسیعی از مدل‌ها و پایه شواهد، برای ارائه آموزش با کیفیت بالا برای کسب مجموعه مهارت‌های کلیدی مورد نیاز برای تبدیل شدن به یک سرپرست و نظارت‌کننده بر درمانگران خانواده است [۴۰].

۴. مقایسه و تحلیل صدور مجوزهای مرتبط با فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده در کشورهای منتخب

مشاوره/درمانگری خانواده در اولویت قرار دارد، اما این به این معنا نیست که مابقی افراد دارای مدارک دانشگاهی مشاوره/روان‌شناسی با گرایش‌های دیگر قابلیت دریافت مجوز را ندارند بلکه در این کشورها تلاش شده خلأ ناشی از غیر مرتبط بودن مدرک دانشگاهی با دوره‌های آموزشی مرتبط و کارورزی جبران شود؛ همانند ایالات متحده آمریکا، ژاپن و ترکیه.

۴-۲. دارا بودن تجربه کاری

کارورزی و کسب تجربه از جمله اقدامات و گام‌های اصلی برای دریافت مجوز فعالیت در حیطه درمانگری/مشاوره خانواده است. بررسی شرایط در کشورهای منتخب نشان از تفاوت در ساعات و نحوه این تجربه دارد، لذا برنامه‌های دستیابی به تجربه را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد:

- گذراندن دوره مهارت‌آموزی در حین تحصیل،

- داشتن تجربه کاری برای متقاضیان در حین درخواست مجوز. در تمامی کشورهای مورد بررسی در گزارش، یکی از شرایط مهم در طی فرایند دریافت مجوز، داشتن تجربه کاری است که در هر کشور به شکل خاصی مدنظر قرار گرفته است. از جمله برنامه‌های

در این بخش با توجه به الزامات و روند صدور مجوز به مشاوران خانواده و ازدواج در کشورهای منتخب در بخش قبلی، تلاش شده با بیان اصول مشترک نظام مجوزدهی منتج از روش‌های ارزیابی برای اعطای مجوز کشورها، راهنمایی برای برنامه اصلاحات مجوزدهی به فعالیت روان‌شناسان و مشاوران در ایران به دست آید.

۴-۱. نقش محوری مدارک دانشگاهی در نظام مجوزدهی کشورهای منتخب

اولین گام در دریافت مجوز برای ارائه خدمات مشاوره/درمانگری خانواده در تمامی کشورهای منتخب دارا بودن مدارک دانشگاهی است که به دو طریق در نظام مجوزدهی دخیل و تأثیرگذارند:

۱. در برخی کشورهای منتخب بر مرتبط بودن مدرک دانشگاهی با رشته مشاوره/درمانگری خانواده برای دریافت این مجوز در شرایط متقاضیان تأکید شده است مانند کشور امارات متحده عربی. این در حالی است که در دو کشور ایتالیا و انگلستان، دانشگاه‌های ارائه‌دهنده به اضافه دوره‌های آموزشی مرتبط با درمانگری/مشاوره خانواده ابتدا باید مورد تأیید انجمن‌های دخیل در امر مجوزدهی قرار گیرند.

۲. در بیشتر کشورهای منتخب ارتباط مدرک دانشگاهی

1. Prior Professional Qualification

کشورهای امارات متحده عربی، انگلستان و ترکیه در ذیل شرایط از آزمون کتبی/مصاحبه عنوان نشده بلکه سنجش صلاحیت افراد از طریق غیر مستقیم انجام می شود.

۴-۴. وجود یک نهاد متولی جهت تسهیل نظام مجوزدهی در کشورهای منتخب

نهاد متولی صدور مجوزها و تأیید صلاحیت متقاضیان مشاوره/درمانگران خانواده، طبق معمول مسئولیت‌هایی همچون تلاش برای ارتقای سطح دانش مشاوران/درمانگران خانواده، حمایت از حقوق مراجعان و حفاظت از حقوق صنفی مشاوران/درمانگران خانواده را بر عهده دارند. غالباً نهاد متولی تأیید صلاحیت مشاوران خانواده نهادهای صنفی و حرفه‌ای این حوزه هستند که در مسائل مرتبط با ازدواج و خانواده تخصص دارند. البته در کشور امارات متحده عربی و ترکیه این مسئولیت به یک وزارتخانه و سازمان دولتی سپرده شده است که مسئولیت مجوزدهی و نظارت بر خدمات مرتبط با خانواده را عهده دار است.

تجربه‌آموزی در کشورهای مورد بررسی در گزارش حاضر می‌توان به داشتن تجربه کاری تحت نظارت یک درمانگر در انجمن ازدواج و خانواده درمانی ایالات متحده آمریکا و امارات متحده عربی، دارا بودن ۱۰۰۰ ساعت تجربه بالینی متقاضیان در کشور ژاپن، طی کردن دوره آموزش عملی زیر نظر یک مربی مشاوره/روان‌شناسی در کشور ترکیه و کارآموزی حرفه‌ای ۱۲ ماهه در کشور ایتالیا به عنوان بخشی از فرایند مجوزدهی به فعالیت مشاوران/درمانگران خانواده اشاره داشت.

۳-۴. توجه به نقش سنجش صلاحیت متقاضیان از طریق آزمون‌ها در کشورهای منتخب

یکی دیگر از مراحل در فرایند دریافت مجوز در کشورهای منتخب، سنجش صلاحیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده از طریق آزمون کتبی و مصاحبه (آزمون شفاهی) است. زیرا غالباً احراز صلاحیت برای اخذ مجوزهای حرفه‌ای که با سلامتی افراد در ارتباط است مستلزم قبولی در آزمون کتبی و مصاحبه است. در شرایط کشورهای آمریکا، ایتالیا و ژاپن قبولی در آزمون کتبی و مصاحبه به صورت مستقیم نام برده شده است و این در حالی است که در

جدول ۱. مقایسه تطبیقی صدور مجوز در کشورهای منتخب

کشور	مرجع صدور	مدرک تحصیلی مرتبط	جایگزین	دوره آموزشی	کارورزی	تجربه کاری	آزمون	مصاحبه	سطح یا درجه
ایالات متحده آمریکا	انجمن آمریکایی ازدواج و خانواده درمانی	کارشناسی ارشد / دکتری	دارد	گذراندن دروس معادل با تأیید کمیسیون اعتباربخشی	-	۱۵۰۰ ساعت	دارد	ندارد	-
ژاپن	مؤسسه و انجمن عمومی تأیید صلاحیت روان‌شناس / مشاوره خانواده	کارشناسی ارشد	دارد	گذراندن دوره آموزشی مرتبط در مراکز آموزشی مورد تأیید	-	۱۰۰۰ ساعت	دارد	دارد	سطح (الف) روان‌شناس خانواده / سطح (ب) مشاور خانواده
ترکیه	وزارت خانواده و سیاست‌های اجتماعی	کارشناسی، کارشناسی ارشد / دکتری	ندارد	گذراندن دوره آموزشی عملی زیر نظر مربی مشاوره/روان‌شناسی	دارد	دارد	ندارد	ندارد	ندارد
امارات متحده عربی	سازمان توسعه اجتماعی	کارشناسی ارشد / دکتری	ندارد	دارد	ندارد	۳۰۰۰ ساعت مجوز حرفه‌ای	ندارد	ندارد	۱. مجوز حرفه‌ای روان‌شناسی / مشاوره، ۲. مجوز موقت روان‌شناسی / مشاوره
ایتالیا	انجمن ملی مشاوران زناشویی و خانواده	کارشناسی ارشد	ندارد	۳ سال	دارد	ندارد	دارد	دارد	ندارد
انگلستان	انجمن خانواده درمانی و تمرین سیستمی	کارشناسی ارشد	دارد	چهار سال نیمه وقت	دارد	دارد	دارد	دارد	ندارد

مأخذ: یافته‌های تحقیق.

۵. نگاهی به نظام مجوزدهی مشاوره ازدواج و خانواده در ایران

اجتماعی (سازمان بهزیستی) و سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران مرکز و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه در خصوص مجوزهای این سازمان‌ها در حوزه مشاوره تصمیم‌اتخاذ کرده و همچنین دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی در مصوبات (۵۶، ۵۹، ۶۱ و ۶۹) نشست هیئت مقررات‌زدایی بهبود محیط کسب و کار مکلف شده است پس از انجام هماهنگی‌های لازم با دستگاه‌های فوق، راهنمای دریافت مجوزها را در درگاه ملی مجوزهای کشور در دسترس عموم قرار دهد تا متقاضیان از طریق درگاه نسبت به دریافت مجوز اقدام کنند.

در جدول ۲ تلاش شده مقایسه تطبیقی میان شرایط لازم برای صدور مجوزها در بین مراجع مجوز دهنده مشاوره ازدواج و خانواده که در ذیل خدمات امور اجتماعی و بهزیستی در درگاه ملی مجوزها قرار گرفته‌اند انجام شود.

در راستای اجرایی‌سازی ماده (۷) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهارم و چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ و اصلاحات بعدی قانون، دبیرخانه «هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار» در مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار وزارت امور اقتصادی و دارایی مستقر شد و وظیفه ایجاد، راهبری و مدیریت «درگاه ملی مجوزهای کسب و کار کشور» عهده‌دار شد. درگاه ملی مجوزهای کسب و کار، بستری اینترنتی تحت مدیریت دبیرخانه است و تنها مرجع رسمی اعلام شرایط صدور مجوزهای کسب و کار و معرفی مرجع قانونی صادرکننده همه مجوزهای کسب و کارها در کشور محسوب می‌شود.^۱

بررسی مصوبات هیئت مقررات‌زدایی بهبود محیط کسب و کار ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی (در شهریورماه ۱۴۰۲) نشان می‌دهد، در ارتباط با مجوزهای وزارت ورزش و جوانان، وزارت تعاون، کار و رفاه

جدول ۲. مقایسه تطبیقی شرایط لازم برای صدور مجوزها در بین مراجع اصلی مشاوره ازدواج و خانواده

مدت اعتبار مجوز	الزامات و پیش‌نیازهای خاص	مدرک تخصصی	شرایط عمومی	شرایط	دستگاه
۳ سال	- قبولی در آزمون کتبی - تأیید صلاحیت عمومی و گزینشی - قبولی در دوره کارورزی	دارا بودن مدرک کارشناسی یا معادل حوزوی آن در رشته‌های مطالعات خانواده، مشاوره، روان‌پزشکی، روان‌شناسی، مددکاری اجتماعی، حقوق، فقه و مبانی حقوق اسلامی		پروانه مشاوره خانواده [41]	قوه قضائیه - مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده
۲۴ ماه	تأیید صلاحیت روان‌شناختی و رفتاری	دارا بودن حداقل: ۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی با گرایش عمومی، بالینی و سلامت، ۲. کارشناسی ارشد مشاوره با گرایش راهنمایی و مشاوره و مشاوره خانواده		مرکز تخصصی مشاوره ازدواج و خانواده [42]	وزارت ورزش و جوانان
۱۸ ماه	ارائه گواهی گذراندن ۲۰۰ ساعت آموزش کار بالینی - دارا بودن تأییدیه صلاحیت اخلاق حرفه‌ای، شایستگی عمومی و توان نظارت بر فعالیت‌های تخصصی مرکز مشاوره توسط اساتید برون‌سازمانی با مدارک تحصیلی دکتری یا کارشناسی ارشد روان‌شناسی یا مشاوره - دارا بودن تأییدیه سلامت روان توسط کارشناسان ارشد روان‌شناسی دارای مجوز فعالیت - کسب حداقل ۱۱۰ امتیاز از موارد ذکر شده در پیوست	دارا بودن مدرک کارشناسی ارشد و دکتری مشاوره خانواده، روان‌شناسی یا گرایش‌های بالینی، تربیتی، عمومی، اجتماعی، خانواده‌درمانی - هم رشته بودن مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد یا کارشناسی ارشد و دکتری		موافقت اصولی تأسیس مرکز مشاوره ازدواج و خانواده [43]	سازمان بهزیستی
۳ سال	- عضویت در سازمان نظام - امضای تعهدنامه و منشور اخلاقی - تأیید صلاحیت حرفه‌ای مشاوره روان‌شناسی از سه عضو هیئت علمی دانشگاه و عضو سازمان نظام روان‌شناسی یا گذراندن ۱۵۰ ساعت دوره توانمندسازی مشاوره و ۱۵۰ ساعت کارورزی مربوطه	داشتن حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد معتبر در رشته‌های مشاوره و روان‌شناسی		پروانه اشتغال تخصصی مشاوره روان‌شناسی [44]	سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره

۱. کارکرد اصلی درگاه عبارت است از:

- شفاف‌سازی شرایط، مدارک، زمان و هزینه لازم برای صدور مجوز همه کسب و کارها،
- معرفی مرجع اصلی صادرکننده مجوز هر کسب و کار،
- سهل کردن شرایط، مدارک و زمان و هزینه لازم برای صدور مجوز همه کسب و کارها،
- ثبت نام از متقاضیان دریافت مجوز، راهنمایی و هدایت وی به درگاه تخصصی صادرکننده مجوز،
- پشتیبانی و پیگیری دریافت مجوز مورد نظر متقاضی در زمان اعلام شده و پیگیری قضایی در صورت عدم صدور مجوز بدون دلیل موجه (<https://gfb.ir/pages/about-us>).

حرفه‌ای از سوی سه نفر از اعضای هیئت علمی و عضو سازمان نظام تأکید شده هر چند که در ادامه دارا بودن ۱۵۰ ساعت اتمام دوره توانمندسازی مشاوره و ۱۵۰ ساعت کارورزی جایگزین تأییدیه مذکور شده است.

این در حالی است که براساس مصوبات نشست ۵۹ و ۶۱ هیئت مقررات زدایی، مصاحبه از شرایط لازم برای کسب مجوز در سازمان بهزیستی و سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره حذف شده، اما در پیش‌نیازهای خاص در ذیل قوه قضائیه مجدد بر قبولی در آزمون تأکید شده است.

مروری بر تجربیات کشورها در بخش‌های گذشته نشان می‌دهد انواع نظارت‌های پیشینی برای نظارت در فرایند مجوزدهی مانند مدارک دانشگاهی، تجربه کاری و آزمون‌های مرتبط با صلاحیت اخلاقی و حرفه‌ای به کار برده شده است. به‌ویژه مشخص کردن نهاد متولی یکی از متداول‌ترین روش‌ها برای نظارت پیشین به‌منظور تسریع و شفافیت در دسترسی به مجوزهای مرتبط با ازدواج و خانواده است. اما بررسی درگاه ملی مجوزها در ارتباط با مشاوره ازدواج و خانواده نشان می‌دهد که این نوع از مشاوره در ذیل خدمات امور اجتماعی و بهزیستی قرار گرفته است.

این در حالی است که براساس شکایت سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره از هیئت مقررات زدایی به دیوان عدالت اداری، رأی (شماره ۶۰۳۵۷۴) هیئت عمومی دیوان عدالت اداری (مورخ ۱۴۰۲/۳/۹) به این صورت مطرح شد که «فعالیت‌های مربوط به خدمات حوزه روان‌شناسی و مشاوره، ناظر به سلامت (سلامت روان جامعه) است و از شمول فعالیت‌های اقتصادی و مصادیق سرمایه‌گذاری خروج تخصصی دارد. لذا از حکم مقرر در ماده (۷) مکرر قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی (الحاقی ۱۴۰۱/۲/۱۰) خارج شده است، بنابراین الزام سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره به بارگذاری و تکمیل اطلاعات مربوط به عنوان مجوزهای صادره در درگاه ملی مجوزهای کشور ابطال است» [۴۵] و در درگاه ملی مجوزها نیز بر این موضوع اشاره شده است که «در اجرای حکم دیوان عدالت اداری، ثبت درخواست این مجوز تا اطلاع ثانوی مقدور نمی‌باشد» [۴۶] این در حالی است که صفحات مرتبط با مجوزدهی قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان و سازمان بهزیستی در پروانه/مرکز مشاوره ازدواج و خانواده در درگاه ملی مجوزها همچنان فعال هستند.

از بررسی و مقایسه شرایط لازم برای صدور مجوز مشاوره ازدواج و خانواده در مرجع ذکر شده در درگاه ملی مجوزها، نتایج زیر قابل دستیابی است:

۱. تدین به دین اسلام یا ادیان رسمی کشور، پایان دوره خدمت وظیفه عمومی یا معافیت، ارائه گواهی سوء پیشینه و داشتن تأییدیه صلاحیت فردی از حراست و گزینش و ... موارد ذکر شده در ذیل شرایط عمومی برای صدور مجوزها در درگاه ملی مجوزهاست، هر چند که این شرایط در مراجع صدور مجوز با یکدیگر متفاوت بوده و سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره برای کسب پروانه اشتغال تخصصی شرایط عمومی را ذکر نکرده است.

۲. در احراز مجوز، دارا بودن مدارک دانشگاهی کارشناسی ارشد و دکتری مرتبط با روان‌شناسی و مشاوره در شرایط لازم برای دریافت مجوز در راهنمای دریافت پروانه یا فعالیت مرکز مشاوره ازدواج و خانواده ذیل مراجع ذکر شده، اما در شرایط لازم برای دریافت «پروانه مشاوره خانواده» در ذیل مرکز و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه دارا بودن مدرک کارشناسی یا معادل حوزوی آن در رشته‌های مطالعات خانواده، مشاوره، روان‌پزشکی، روان‌شناسی، مددکاری اجتماعی، حقوق، فقه و مبانی حقوق اسلامی ذکر شده است.

۳. در بررسی شرایط لازم برای صدور مجوز، وحدت رویه‌ای در دستورالعمل‌ها و مراجع مجوزدهنده در الزامات و پیش‌نیازهای خاص برای سنجش صلاحیت علمی، روان‌شناختی و شایستگی عمومی متقاضیان دیده نمی‌شود. تنها در مرکز و کلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه قبولی در آزمون پیش‌نیاز احراز مجوز آورده شده و همچنین تأیید صلاحیت عمومی در جزئی از پیش‌نیازهای در قوه قضائیه و سازمان بهزیستی ذکر شده است. همچنین صحت سلامت رفتاری و روان‌شناختی در وزارت ورزش و جوانان و سازمان بهزیستی در ذیل الزامات عنوان شده است.

۴. در سپری کردن دوره کارورزی و داشتن تجربه کاری، تفاوت‌هایی در ذیل مراجع مجوزدهنده دیده می‌شود. در الزامات وزارت ورزش و جوانان دارا بودن تجربه کاری ذکر نشده و در مقابل در قوه قضائیه یکی از پیش‌نیازها قبولی در دوره کارورزی گنجانده شده و در سازمان بهزیستی ۲۰۰ ساعت آموزش کار بالینی به اضافه کسب حداقل ۱۱۰ امتیاز لحاظ شده است؛ هر چند که منظور از این امتیاز در درگاه مشخص نیست. از سوی دیگر در الزامات سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره، دارا بودن تأییدیه صلاحیت

۶. جمع‌بندی و پیشنهادات



در این کشورها هستند. هر چند در کشور امارات عربی سازمان توسعه اجتماعی و در کشور ترکیه وزارت خانواده است. اما بی‌گمان برای ارزیابی شایستگی و قابلیت حرفه‌ای متقاضیان ارائه‌دهنده نیاز به خبرگی در حوزه مشاوره ازدواج و خانواده وجود دارد.

پیشنهاد قانونی

با توجه به اهمیت و ارزش موضوع تشکیل و تحکیم نهاد خانواده در ایران باید ارائه مجوز به متقاضیان ضمن تلاش برای سهولت صدور با دقت بیشتری انجام شود. لذا نظارت پیشینی باید در واگذاری مجوز اولویت داشته تا نظارت پسین کارآمدتری حاصل شود. پس به منظور ساماندهی و اعتباربخشی مشاوره ازدواج و خانواده و همچنین یکپارچه‌سازی در ایجاد نظام صلاحیت‌بخشی در رتبه‌بندی مشاوران ازدواج و خانواده در فرایند مجوزدهی، ارزیابی و نظارت بر عملکرد آنان، پیشنهاد می‌شود:

۱. با توجه به رأی (شماره ۶۰۳۵۷۴) دیوان عدالت اداری (براساس شکایت سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره از هیئت مقررات‌زدایی) که فعالیت‌های مرتبط با خدمات حوزه روان‌شناسی و مشاوره را ناظر بر حوزه سلامت دانسته و الزام سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره به بارگذاری و تکمیل اطلاعات مربوط در درگاه ملی مجوزها را ابطال کرده است. لذا این حکم به صورت موقت در ارتباط با سایر مراجع مجوزدهنده (قوه قضائیه، وزارت ورزش و جوانان و سازمان بهزیستی) نیز تسری یابد.

۲. با هدف ترویج الگوی صحیح همسرگزینی، ترغیب به ازدواج به‌هنگام و پایدار و همچنین کاهش طلاق، معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری (بالاترین نهاد اجرایی کشور) به‌عنوان نهاد تنظیم‌گر حوزه زنان و خانواده با همکاری وزارت ورزش و جوانان، سازمان بهزیستی کل کشور، سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره و معاونت پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه نسبت به تهیه برنامه ساماندهی و گسترش مراکز مشاوره خانواده اقدام کرده و آن را به تصویب هیئت وزیران برساند به‌گونه‌ای که موارد زیر در برنامه ساماندهی لحاظ شود:

۱. ساماندهی و اعتباربخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ اسلامی-ایرانی،
۲. ساماندهی، یکپارچه‌سازی و ایجاد نظام صلاحیت‌سنجی و رتبه‌بندی مشاوران،
۳. ترویج مشاوره قبل، حین و پس از ازدواج حداقل به مدت پنج سال،
- ۴- تدوین تمهیدات قانونی در مورد سازوکار اعطای یارانه مشاوره.

در این گزارش پس از بیان اصطلاحات مرتبط با مشاوره و روان‌شناسی ازدواج و خانواده و تعاریف برخی مفاهیم کلیدی، براساس پراکندگی قاره‌ای فرایند مجوزدهی به در مانگران، مشاوران و روان‌شناسان ازدواج و خانواده در کشورهای ایالات متحده آمریکا، ژاپن، ترکیه، امارات متحده عربی، ایتالیا و انگلستان بررسی شد و با مقایسه و تحلیل صدور مجوزهای مرتبط با فعالیت مشاوران و روان‌شناسان خانواده در کشورهای منتخب به همراه نگاهی به مجوزهای مشاوره خانواده در ایران استخراج شد. لذا با توجه به مطالب بیان شده در گزارش حاضر می‌توان بیان کرد که در کشورهای منتخب:

۱. فعالیت مشاوران و روان‌شناسان با سلامت روانی افراد جامعه در ارتباط است:

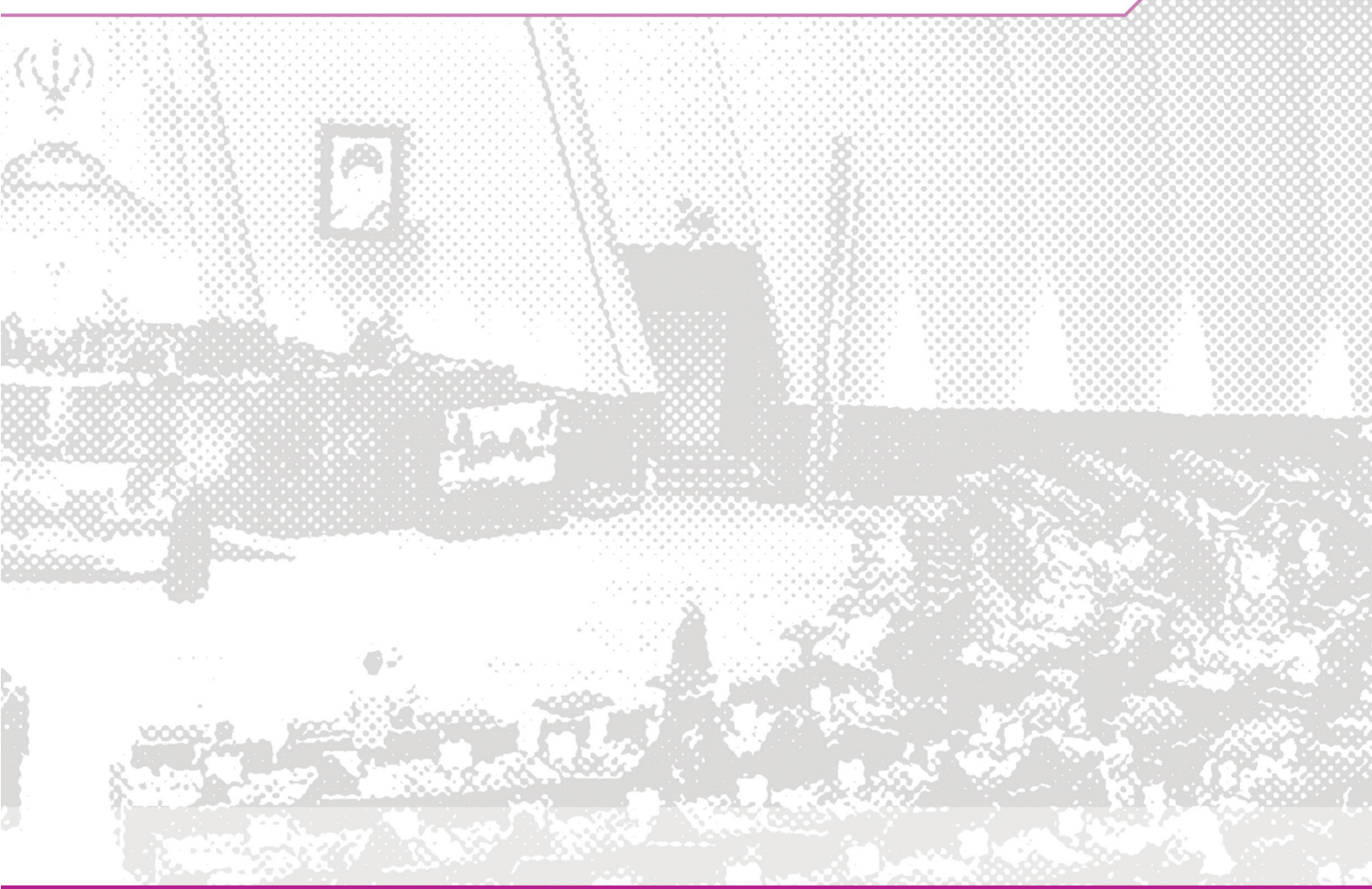
در کشورهای منتخب موافقت و اجازه انجمن حرفه‌ای/سازمان تخصصی دولتی برای آغاز فعالیت مشاوران ازدواج و خانواده لازم است و این به این معناست که صلاحیت اخلاقی، علمی، حرفه‌ای و تخصصی (در چارچوب آزمون، مصاحبه، دارا بودن مدارک علمی و کارورزی) مشاوران و روان‌شناسان باید تأیید شود. زیرا هدف از مشاوره ازدواج و خانواده یاری دادن به مراجعه‌کنندگان در جهت رشد بیشتر شخصیت و تأمین بهداشت روانی و بهزیستی میان زوجین و افراد در خانواده است، لذا مشاوره ازدواج و خانواده یک حرفه اصلی مؤثر در سلامت روان افراد جامعه برشمرده شده و مجوز فعالیت در این حرفه در طبقه‌بندی صنوف در سطح ریسک بالا برشمرده می‌شود.

۲. واگذاری مجوزدهی به انجمن حرفه‌ای/سازمان تخصصی دولتی، پیش‌نیاز تسریع در فرایند مجوزدهی مشاوره ازدواج و خانواده است: هر قدر کشورها بتوانند تأیید صلاحیت علمی و حرفه‌ای را به انجمن حرفه‌ای/سازمان تخصصی دولتی واسپاری کنند و از ظرفیت آنان در راستای سنجش قابلیت و شایستگی علمی و حرفه‌ای متقاضیان بهره‌گیرند، انتخاب شایسته‌تری خواهند داشت. لذا مشخص کردن یک مرجع صنفی/دولتی تخصصی برای مجوزدهی در کشورهای منتخب بی‌گمان بر شفافیت، تسریع و تسهیل نظام مجوزدهی مشاوره ازدواج و خانواده مؤثر خواهد بود.

۳. سنجش ظرفیت نهاد متولی برای قابلیت مجوزدهی باید لحاظ شود: نهاد متولی مجوزدهی باید از تخصص در زمینه مشاوره ازدواج و خانواده برخوردار باشد. به‌عنوان نمونه نهاد مجوزدهنده در کشورهای ایالات متحده آمریکا انجمن آمریکایی ازدواج و خانواده در مانی و در کشور انگلستان انجمن خانواده در مانی و ... تنها مجوزدهنده مشاوره ازدواج و خانواده



- [۱] گیسیسون، رابرت و می شل، ماریان، مبانی مشاوره و راهنمایی، تهران: انتشارات بعث، ۱۳۷۳.
- [۲] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. باجلان، اکرم، «بررسی سازوکارهای سیاستی ارائه خدمات روان‌شناسی و مشاوره در تحکیم نهاد خانواده» شماره مسلسل ۱۷۸۵۲، ۱۴۰۰.
- [۳] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. باجلان، اکرم، «اصلاح سازوکارهای مجوزدهی به خدمات مشاوره ازدواج و خانواده» شماره مسلسل ۱۸۳۴۷، ۱۴۰۱.
- [4] <https://dictionary.apa.org/family-counseling>.
- [5] <https://dictionary.apa.org/family-therapy>.
- [6] <https://dictionary.apa.org/couples-counseling>.
- [7] <https://dictionary.apa.org/marriage-counseling>.
- [8] <https://dictionary.apa.org/couples-therapy>.
- [۹] معاونت مطالعات و تحقیقات، بررسی وضعیت و جایگاه مشاوره در کشور، تهران: سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۷.
- [10] <https://positivepsychology.com/family-therapy>.
- [11] https://www.aamft.org/Directories/MFT_Licensing_Boards.aspx.
- [12] https://www.aamft.org/Directories/MFT_Licensing_Boards.aspx.
- [13] https://www.aamft.org/Directories/MFT_Licensing_Boards.aspx.
- [14] https://www.aamft.org/Legal_Ethics/Ethics_Complaint_Process.
- [15] https://www.aamft.org/About_AAMFT/About_Marriage_and_Family_Therapists..
- [16] https://www.aamft.org/AAMFT/BUILD_Your_Career/MFT_State_Provincial_Resources/Advocacy/State_Resources/MFT_State_Resources.aspx?hkey=261d7879-9d5b-4aa0-b60c-c15e82b8b095.
- [17] https://www.aamft.org/Advocacy/State_Resources/New%20York.aspx.
- [18] <https://kazokushinrishi.jp/qualificationsystem/>.
- [19] <https://kazokushinrishi.jp/certification/therapist/>.
- [20] <https://kazokushinrishi.jp/therapistassistant/>.
- [21] <https://kazokushinrishi.jp/certification/advisor/>.
- [22] <https://be-counselor.com/kazoku-soudansi>.
- [23] <https://kazokushinrishi.jp/update/point/>.
- [24] <https://www.aile.gov.tr/sss/aile-ve-toplum-hizmetleri-genel-mudurlugu/aile-danismanligi/>.
- [25] <https://www.addcd.gov.ae/Who-We-Are/Chairman-Message>.
- [26] <https://www.addcd.gov.ae/en/Who-We-Are/Vision-Mission-Values>.
- [27] https://www.addcd.gov.ae/-/media/Project/DCD/DCD-v2/Social-Care-Professional-Licensing/DCD-Standards-for-Education--Practical-Experience_ENG.pdf.
- [28] <https://www.aiccef.it>.
- [29] <https://www.aiccef.it/it/l-associazione/chi-siamo/#cookieOk>.
- [30] <https://www.aiccef.it/it/news/come-si-diventa-consulente-familiare.html#cookieOk>.
- [31] <https://www.aiccef.it/it/l-associazione/identita--professionale/#cookieOk>.
- [32] <http://www.aiccef.it/downloads/files/2013%20REGOLAMENTO%20%20SUL%20SISTEMA%20DI%20ATTESTAZIONE%20aggiornato%20al%2020.10.13.pdf>.
- [33] <https://www.psychotherapy.org.uk/about-ukcp/>.
- [34] <https://www.aft.org.uk/page/findatherapist>.
- [35] <https://www.aft.org.uk/page/routestoqualification>.
- [36] <https://www.aft.org.uk/page/Accreditedtrainingcourses>.
- [37] <https://www.aft.org.uk/search/custom.asp?id=6024>.
- [38] <https://www.aft.org.uk/search/custom.asp?id=6068>.
- [39] <https://www.aft.org.uk/search/custom.asp?id=6069>.
- [40] <https://www.aft.org.uk/search/custom.asp?id=6070>.
- [41] <https://g4b.ir/license/787496>.
- [42] <https://g4b.ir/license/71281>.
- [43] <https://g4b.ir/license/91311>.
- [44] <https://g4b.ir/license/95550>.
- [45] <https://dotic.ir/news/14949>.
- [46] <https://g4b.ir/license/95550>.



مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir